

Түркістан облысы, Қазығұрт ауданы
«Балайым» бөбекжай балабақшасы

Вариативтік компонент
«Ертегілер елінде»
«Бәйтерек» ересек тобы

Тәрбиешілер: Турабаева Салтанат
Абдираманова Агила

2019-2020 оқу жыл

05.09.2019
Бейсенбе

Вариативтік компонент.
Тақырыбы: Кім-кішкентай маса.

Мақсаты: Балалардың ойлау қабі-
летін дамыту, сөздік қорын молайту. Ер-
тегі арқылы өзін-өзі бағалауға тәрбиелеу.

Қызымет
кезеңдері

Мотивация-
лық
көрсету

Тәрбиеліктің қызыметі

Бала
қызыметі.

Бар екен де жоқ екен
пайыз екен заманда
бір маса әңгімеге келі
сөйлесіп өз-өзіне қарап
сүйсіне бастайды.

Менің заманым қандай
еді. Азона қорса
айта екен. Ұн-ұзақ
сол бағам сол бағам-
ты. Төрт ақпен тік
түрсең ал қалған екені
бесінбісі, айтамысы
қорғаушылар, маса өз
қанағаттарына қарады.

Мен-молдыр, жеп-жеңіл
жолдам көтерік көтерді.
Әңгіме сұрақ қойды.

Мен не жасай аламын
ж жолдам дауысына
сүйсініпті молан ұрсап
көлі өлең айта алады
деп өзіне өзінше баран
айтамы көреді - ең сол
дәрімен өзі естіледі.

Нәсілге баран айтады,
жаңағанды ең дәрімен
естіледі. Сөйтіп күйінде
масаға тоңшық көреді. Ал
тоңшыққа алаң айтамын
тоңшық бұтаққа арасына
тоңшық қалады. Күйінде
тоң қалады. Күйінде
тоң алады. Тоңшық
қалады. Тоңшық
тоңшық жеп көреді.

Жыла-
лар
ертегі-
не

тоңдан
маса
қандай
жөн-
дір
өзінің
айта-
ды

Жан-
дарлар-
ды

Кімнен
не
үшін
қала-
ған
жасай
өзіне-
леді.

Өз
қолы-
жүйе-
сін
өзіне-
ді.

Қызыметін нәтижесі:

Кіреді: Маса қандай жағдай екенін.

Көрсетеді: Жануарлардың қалай өмір сүретінін.

Көрсетеді: Ертегі маңындағы табиғат.

12.09.2019ж. Вариативтік келіп келген
Жейсеной.

Тараптар: Мақта қорбен мотсоу.

Мақсат: Балаларға ертегі кейіпкер-
лерінің тіршілігі жайлы кеңінен
таныстыру. Оз ойларын жетізе, айт
білері дәлдігімен.

Қызымет. Көрсеткіші	Тәрбиеліктің қызыметі	Бағалау. Қызыметі.
Мотива- циялық қозғалыс	Шарттық шеңбері. Арысқа асы күнім Арысқа асы жерім. Арысқа асы досым. Міне менің қолым жолыма жолы дос. - Балалар жолыма қай мез- гілі қар? - - Балалар қыз мезгілінің ерекшеліктері қандай? - - Балалар қыз жолыма қай мезгілі қар? - - Маған не балалар? - - Ал балалар маған молсоу. Ал балалар сендер осы молсоу жайлы ерте- гі таңдағылардың келе- ме? - Ал балалар мен сендерге осы молсоу жайлы ерте- гі айтпа беремін. Үйім, келі жолыма. - Молсоу қандай? - - Молсоу қандай? - - Молсоу қандай? -	Шарттық шеңбері тәрбиелі мен Берге жолыма. - Мол мезгілдерін айта айта береді. Молсоу. Мол таңда жолыма келеді. Тәрбиелі молсоу таңда. - үйім. - келі. - мол, мол.
Р.к.	Балалар айтпағандар мол "мақта қорбен молсоу" ертегісі қандай ма? - Ертегіні мұқият таңда, балалар қандай ма- ған жолыма.	- Қандай. - Оз ойларын айта береді.

Қызыметің нәтижесі.

Келеді.

Учередегі.

Мезгердегі.

молсоуға таңда.

молсоуға таңда.

молсоуға таңда.

Тараптар

молсоуға таңда.

19.09.2019. **Вариативтік топтаманың**
 Бейсенбі.

Талаптары: Екі лау.

Мақсат: Балаларға ертегі арқылы
 тәрбиелесу, жауаптылыққа, ұялтыс-
 лыққа таныту, танымалдығын тәрбиелесу.

**Қатысатын
 кезеңдері:**

Мотива-
 циялық
 қозғалу

Тәрбиешінің қызметі

**Талап
 қызметі:**

Қызығарлық
 қозғалу

Р.к.

Жаңа өткен балаларға ақ
 лау пен қара лау болып-
 то. Екеуі ара түйіріп бірі
 түйіріп жын жазы орман
 екен. Маңайда бір мал көрін-
 беуді екен. Қара лау ақ лау
 то сүйіп оны аға маңайы
 деп маңайтады. Ақ лау
 қара лаумен бір күн сайып
 тұрған. Ол ағасы балалар са-
 нымда. Екеуі ағасын қой-
 ларды, еңкілерді іздеді.
 Ағасын келе жатса бір
 түлкі шоға келді.
 - Не дерек әдемі малтар
 шаршаған шотарсың-
 ғар, бізге қонаққа кел-
 іңдер. Екі балам бар
 бізге ойнайсыңдар дей-
 ді.
 Ол түлкіге таудың басын-
 да қасқыр тұр деп
 айтты. Малтармен
 түлкі бармақшы болады.
 - Қасқыр малтарды жейді
 дейді. Олар арыстан біз-
 ді күтіп отыр деп аздап
 қашады. Сосын тауға шы-
 ға сайда қойларды көріп
 қуанады еріске қашады.
 Шоқан ата малтарды
 көріп қуанады.
 Шоқан ата малтарды
 қуанапты бауырның
 басында.

Бала-
 лар
 ертегі-
 ні
 мүлдем
 таны-
 дейді.

Түлкі
 қасқыр
 қайда
 мекен-
 дейді.
 деген
 сұраққа
 жауап
 айтты.
 Қандай
 қасқыр
 екенін
 айтты.

Қасқыр-
 ға
 қалай
 күтіп-
 таны-
 айтты-
 ғы.

Қызығарлық қозғалу.

Біледі: Ертегінің мағынасын.

Түгелдей: Ертегі кейіпкерлері жайында
 сипаттап айтады.

Мүгелдей: Жасқаулықпен қамалғандығын
 айтып отырады.

03.10.2019 г.
Рейсенов.

Баргатамбик көмөтөнөт.

Ташкырт бол: Лактоуз мүйүзү.

Маскыт бол: Ертеги таңдау, түсүнү, кейін-
көйөрдүн жакса болу, жаман болу
жасаткандыра ташкырт берү.

Козмөт
көзүндө

Ташкырт болуу

Ташкырт болуу

Мотивал-
уу болуу
көзүндө

Ташкырт ерте заманда
бир мүйүздү лав болуу-
тоо болуу отбасын му-
шелери мүйүздө мен
болуу екен. Ташкырт
маша болуу болуу со-
тон өтө кара болуу тоо.

Ташкырт
лар
ертегін
мүйүз
таңдау.

Сол жакта таңдау түзүшү
үчүн лав өтө жана
мүйүз түзүшү шотуу-
тоо. Орманга баруу

Маша болуу
айтар
береді.

жана болуу. Орманга кел-
генде кичиктей лав
көй атамтар болуу бута-
лар көрү болуу

Лав
көй
жана болуу

Олар үчкөн "мүйүздө
үзүшү". Мек жана болуу
ардан өтө мүйүз жасау
ны өтө күн жана болуу

Мөй
өтө болуу
айта-
до.

мүйүз жасау үчүн ора-
мда. Ата-ана болуу жана
болуу.

Сегіз болуу
өтө болуу

- Мекте эк үчкөн өтө
мүйүз бар деп. Бейнеке
оран бута болуу бурау
түсүн жана болуу.

Сегіз болуу
өтө болуу

- Сендерде мүйүз бар мен-
де жана деп жана болуу.

Ташкырт
жана болуу.

- Ана болуу сек үчкөн болуу
мүйүз шотуу дейди.
Көк болуу келгенде лав-
тоо мүйүз шотуу
лав бурауу секіреді.

Күтмөтүн нәтиже

Тилеги: Өшкөнік төлі лав өтө болуу.

Игереди: Ана болуу мүйүз болуу болуу.

Мөңгөреді: Үчкөндөрдү таңдау керектігі.

10.10.2019ж. **Вариативтік топпен.**
 Фейсенбе;

Талаптар: Еркіншек.

Мақсат: Балаларға еркіншектік туралы түсінік беру. Үйкендердің айтқанын толықтай түсіндіру.

Қозғалыс кезеңдері	Тәрбиешінің қозғалысы	Балалар қозғалысы
Мотивациялық қозғалыс. Үйлендірілуі.	Ерте, ертеде ешбір жұмыс, тапқырлық, шектің басын салғандар. Бір етіккей болыпты. Еркіншек етікшінің қиы еткісі болыпты. Күн сұғатын қос түсіп келе жатқандықтан кере тура, еркіншек ешқандай қам жасамайты. Ешкілеріне азықтың жем жинамайты. Бір күнде борақаттан, қар жасағанда жердің ақ көрме болып қалыпты. Ешкілер енді бұрындағы еріске жайыла білмей сүю қорада бұрып бір-бірімен тұрады. Ол ешкіне барып көріп келіп ешкілерге не болып жатыр екен. - Бір ешкі өліп қалыпты дейді. - Ешкі іші болған соң өлім жетіміне қалай деймі. - Еркіншек ешкілерді көріп жатып отырып жейді. - Жатып ешкі өліпті дейді. Малдың бәрі өлетін соң еркіншек ешкілерге жакп алып жемі осымен болғанда барлығы өле өліпті деп жата беріпті.	Балалар ертегінің шарты бойынша. Ешкі қой ұй жинамай. Олардың азығы туралы. Қалай дөңгелектейді. Төлі қандай.
Р.к.		Сурет бойынша сурет құрайды.

Құтілетін нәтиже.

Біледі: Жамбылдың жаман жет екенін.

Аңғарды: Ертегінің мазмұнын түсінеді.

Менгереді: Жамбылдың пек жамандық туралы.

Түсінік берілді

24.10.2019 ж. **Вариятивтік топонимдер.**
 Ғайтсенбай.

Тыңаулар: Тыңки ою және қойша.

Мақсаты: Бүлөң қандай әдет екенін
 кейде жасаушылар алаңдара-
 мақон айтады.

**Қозмет
 кезеңдері:**

Мотива-
 циялық
 қозғалу

Ғылымдардың
 ізденуші.

Тәрбиешінің қозметі

**Бала
 қозметі**

Бір қойша қай бауыр
 жүрсе бер туыскіні бір
 ою қызы келеді. Тыңки
 бір тесікке кіріп
 кетеді. Аю қырық де-
 генде сыйлап қалады.
 Аю зорға тесіктен шы-
 ғады. Оны қойша көріп
 тұрады. Аю қойшадан
 келіп сек не көрген дей-
 ді. Қойша қорықпайтын.
 Иә ештеңе көрмедім,
 көргенді айтсам өле-
 сіз дейді. Қойша қой-
 шармен айдап аула-
 на қайтады. Аюға кел-
 тексін ауладағыларды бәрі
 не айтады. Аю оны естіп
 ыза болып қойшаның мауып
 ошады. Неге барлықна
 айтасам енді секі жей-
 мін дейді. Қойша матаң
 үш күн рұқсат бер туыс-
 тарымен қыптасудың
 дерті.

Балалар
 ертегіні
 мұқият
 тыңдайды

Аюдан
 туыскінің
 қолынан
 талқа-
 майды.

Тыңкинің
 аюдан
 қойшаның
 құтқар-
 ғанын
 айтады.

Р.к.

Жолан оторғанда туыскі
 келіп қойшадан неге жолан
 оторғанды дейді. Мені аюдан
 құтқарсаң бір бұйрыққа берей-
 ін дейді. Тыңки ұзақтан
 шауып бұйрықтады. Жолан
 қандай ісін дегенде туыскі
 айтады. Қайдағы әйелі аюдан
 жүрегін жегісі келіпті соған
 қызде жұп екен дейді. Аю қайша келді.

Балалар
 өз
 ойларын
 білдіреді

Қызыметін қызылсе.

Біледі: Торт туық туралы.

Шерейді: Суретке қарап сөйлем құрады.

Маңгерейді: Ертегінің мазмұнын.

Қызыметін
 қызылсе

31. 10. 2019 ж. *Вариативтік қолможазба.*
Бейсенбі:

Тыңдағандар: Түпкі аю және қойшы.

Маусым: Қулаң қандай әдет екенін кейде жазғанда аю бұраптонан айтады.

*Қолмет.
кеңесері*

Тәрбиешінің қолметі

*Тала
қолметі.*

Мотива-
циялық
қозғаушы.

Бір күні бір қойшы қой бақпн жүрсе бір түпкі иі бір аю қулаң келеді. Түпкі иі бір тесікке кіріп кітсе, Аю кірем дегенде сымал қалады. Аю зорға тесіктен шығады. Оқой қойшы көріп тұрады. Аю қойшыға келіп сен не көргің дейді. Қойшы қорықпннан ештеңе көрмеді, көргенді бітсең өлесің дейді. Қойшы қойларға айдап аулаққа қайтады. Аюға келген соң аулақтарға барлап айтпн береді. Аю оқой есепі оға болып қойшыға тауып алады. Неге барпннан айтпн сен енді сені жескім дейді. Қойшы мазан үш күн түссат бер туастарымен қойшыға аласың дейді.

- жолан отарында түпкі келіп қойшыға неге жолан отарынан сұрады. Мені аюдан құтқарсаң бір құрметіңе барайын дейді. Түпкі ұзаптан шаңды бұрқырады. Аю моты қайдай шыр десе түпкі байдың әйелі аюның жүрегін жегісі келіпті, сен іздеп келе жатыр дейді. Аю қорықпннан байға жо келеді.

Тала-
лар
ертегіні
сұрап
тауыдай-
ды

Аюның
түпкінің
қулаңғы
талып-
майды.

Аю түпкіге
алдан-
ғаннан
айтады.

Оз
айларан
айтады.

Тала-
лар
жауап.

Жылдастырушы
ізденуші.

Р. к.

Күтілетін нәтиже.

Біледі: Аюға, түпкіні таныды.

Игереді: Суретке қарап сөйлем құрайды.

Менгереді: Ертегінің мазмұнын түсінеді.

14.11.2019г. **Вариативтік топпокект**
 Жейсенбі.

Тақырыбы: Үйшік.

Мақсаты: Балаларға ормандығы жануар-
 лардың тіршілігі жайлы
 кеңінен таныстыру. Достық туралы
 мақұлат беру.

Қосымша кеңісін	Тәрбиешінің қосымшасы	Бала қосымшасы.
Мотива- циялық қосымша	Ерте, ерте, ертеде ор- манды аңдар өмір сүре- ді екен. Тошқа, бақа, қоян, тірі, қасқыр. Жазық далада бір үйшік тұр. Ғимараттың тошқан тоқтай қалып сұрады. - Үйшік, үйшік кім үйшік те тұрады. - Еңкім үк қаулаған соң тошқан үйде жасай бас- тады. - Бақа келіп орда үйшікке қарап. - Кім жасайды деп сұрайды. - Тошқан мен жасаймын кем бірге тұрайды деп бірге өмір сүре бастайды. Қоян секіріп келе жатқан үйшіктің алдына келіп - Кім бар үйшікте деп сұ- райды. Қоян, тошқан, бақа бірге тұра бастайды. Тірі келіп ті, қасқыр келіпті. Ең соңында аю қорбаңдан келіпті орда үйде кім бар деп сұрайды. Ең айтқан жатқан аң- дардың дауысы естіп үй- ге кіремі дегенде үйде қунаған жібегеді. Аңдар қана болып соған соң дос- тасып қайта үй құрастырады.	Бақа тұрмыс тапты айтады. Қоян тұрмыс тап- ты айтады. Балалар орман- дығы аңдар тұрмыс айтады. қасқыр жарық түсі қоян қорбаң т.б.

Қызығарлық
сұрақтар.

Біледі: Жабайы жануарлардың тіршілігі жайлы.
 Игереді: Сурет бойынша сипаттап айтуды.
 Меңгереді: Сөзден сөйлем құрып айтуды.

21.11.2019 ж. Барыс тивтік компонент.

Талаулары: Таңыр қозн.

Мәңгілік: Баламорт ертегі таңыр ой-өрісін дамыту. Тәң байланып ертілме.

Қозмет кернеуі	Тәңбілемі қозметі	Бала қозметі
Мотивациялық қозғаушы	Мәтіннің шеңбері: Кей балалар күнелік күнеліменен күнелік күнелі көңіл ашада күнелі өмір сүрелік.	мәтіннің шеңбері: ашада.
Талаулардың ізденуші.	Аңдардың патшасы арыстан бәйге жариялапты. Тір қазан қайнап тұрған суда кім ішін қойса, көп сөйлем берімін деген шарт қойыпты. Аңдар бірінен соң бірі келіп қанша өжеттенсе де қайнап тұрған суда ішуге бағал-дарға бармапты. Ең соңында қозн келіп көп-қозғалып шокта тұрған қазан көтерің ашада да астықтай ішуді өте жақсы көретіні деп қан-жазына қарайды. Ендіме іше-гой депті аңдар ақта-рып.	Балам тәңбі-лімнің айтқан ерте-гісін шұғыл-таңдай-ды.
	Қозн ұзақтан-ұзақ қоз-меті тізімін тұрған аңдарға жазалып жү-ріп. Мінекей дәстүрлі шанау астық су қоз-дерімен көрінеді деп бас-басқа көрсетіп шанау. Сөйтіп қозн аң-дарға басқан астық дәлін барышы су суып ашада.	Сергіті-стің жақсы-ды.
Жетекші жөндеуші		Еураққа жауап берді.
		Балам жақсы.

Күнелетін нәтиже:

Біледі: Аң патшасы арыстан екенін.

Шереді: Қознның тапқарлызғн.

Мәңгілік: Аңдар жайып әңгімелесуді.

Талаулардың
ізденуші.

28.11.2019 г. **Вариа́тивный компонент**
Бейсенбі.

Тема: Ұр тауып

Мақсаты: Балалардың сөздік қорын
малыту қозғарасан, қызыл
дала.

Қозмет
незекдері

Тәрбиелі қозметі

Бала
қозметі

Мотива-
циялық
қозғалу

Бізге өткен заманда
бір малмен келіп
балалар. Мал мен кел-
тір өте кедері болып
күннен зорға кереді екен.
Бір күні мал тауып
келіп қараса бір қоз
түсіпті. Мал қозды
тауыптан босатып алып
базардағы десе қоз мал
ға апаратын.

Балалар
еріңгіні
малмен
тауып.

- Мені босат, менен не
сұрасан соны берем депті.
Мал босатыпты үйіне кел-
се келіпті ұрсапты.
Бір жол өтсе, бір жер-
ге келсе өңірлі түрлер
жүр екен. Түрлерден
сұрайды.

Ата мен
әкесінің
жақсы-
лығын
малмен
өйтсе.

- Бір келінің түбісі десе.
- Қозбайды түбісі дейді.
- Бізге қоз екен деп ай-
тады. Келе жатқан бір
төң бойларға кездеседі.
- Қойып қозбайды өйтсе
дейді.
- Қозбайды үйі жақсы
келіпті деп.

Балалар
еріңгі
келіп-
келіпін
тауып-
лайды.

1. Біз қозыны піс десе әр түрлі
малға пісіреді.
2. Қуыс есілім қуыс десе алтын
қуысқа.

Сегізін
жаман-
жаман
жасап.

3. Ұр тауыпты ұр десе адам-
дарға ұрады. Қозбай деп
тауыптан береді.
- Сонымен мал үйіне алып келіп
бақатыпты түрлі келіпті.

Балалар
жасап.

Күтілетін нәтиже.

Біледі: Ертінің мазмұнын сипаттайды.

Үйреді: Сөзден сөйлем құрап айтуға.

Менгереді: Жақсылық пен жамандықтың ерек-
шелігін.

Ұстаздардың
ісін.

Жетекші
жасап.

5.12.2019 ж. Барнаевтік көмелік

Шақырыс: Астың балық

Мақсаты: Әр жас. мерзімнің ерекшелігін ажыратып, шақырыс туралы таныстыру, бір сәттілікке баулыту.

Көрнекілігі: Суреттер, балалардың суреттерімен ұнды суреттер

Қызығушылық

Тәрбиелік мақсаты

Бала қызығушылығы

Мотивациялық қозғалушылық

Маттың шеңбері.
Арнайы құрылған бар балалар
құрылымын шешумен
Тәрбиелік мақсаты
Бұл бетпен сурет
Танымал ақ бар балалар
Тұрғызылған ақ балалар
- Балалар қорғау қоры
қай мерзімі. Қорғау қоры
құрылған қандай суреттер
балалар. Қазір қорғау
қайсы ақ қорғау қай-
сы мерзімі тайпалық
балалар мен сендерге
бүгін "Астың балық"
орын арыс ертегісін
айтып берейін
Тәрбиелік "Астың балық"
және ертегіні таныту
балалар берейін.
Бұл балалар балаларды
сергіту сәті.
Ақ суреті балалар
Тұрғызылған ақ балалар
Ақ балалар ақ балалар
Ақ балалар біз балалар
- Балалар мен мен
ге барып қандай балалар
мен ұстап балалар.
Мен кімнің ақ балалар
мен балалар
Тәрбиелік балалар
мен балалар, мен
балалар.

Қыс

Қар маңы
қорғау
Көмелік
және т

қорғау балалар
мен ақ

балалар
қорғау
балалар

Астың балалар

Көмелік

Балалар
және т

Қыс

Қызығушылық нәтиже

Жақсыртады: Балалар әр жас. мерзімнің
атқаратады.
Түсінеді: Және таныту керек екен
Қолданады: Көрнекілікті қолд. Мәтін.

12.12.2019 ж. Вариативтік компонент,

Талаптар: Вариативтік күйрәтәгә негә айыр.
 Мақсат: Балалардың сөздік қорын
 молайту. Ертегі мазмұнын
 айтып, беруге үйрету.
 Көрнекілігі: Ертегі кітапшасы.

Қозмет
кезектері

Тәрбиеші қозметі

Бала
қозметі

Мотива-
циялық
қозғалыс

Күндердің бер күні жо-
лан жер жүзіндегі жан-
да мен жансұздарға маңа-
дай арыз айтады:
 мені Тәжік сәндердің
 бәрінен келі жаратпа-
 ғам. Аяқ қолым жас.
 Тасымда көтере алмай
 жер бауырлап қалдым.
 Не жеп, не қырамада да
 білмеймін. Матам ешдай
 соңдық жәрдем еткілерің
 келмейді.

Тәрбие-
шіні
сұрайт
маңдайда.

Балалар
маса
жылап
қарлаған
жасыл
түсінеді.

Ертегіні
қозғалт
маң-
дайда.

Сергіту
жаман-
дық
жасады.

Балалар
жауабы.

Жетекші
жөндеуші

Жол артынан жол,
 күн артынан күн өтіп
 жатады. Жалаң патша
 басып ең тәтті қан шы-
 ық дейді. Маса мен шіркей
 ді шаңыртады. Жалаң са-
 ғарта қарлағанға қанон со-
 ғар ең тәтті қанда
 тауып келулер дейді.
 Маса пай сап жастық-
 ға қарлаған ұшап келеді.
 Маса барып айтады. Ма-
 са қарлағанмен менсін-
 бей ұша жөнелді. Маса
 адамның қанон ең тәт-
 ті екенін айтады. Қар-
 лаған масаны алдап
 тіліңді көрсетші деп
 тілің кесіп алады. Ма-
 са жалаңға түсіңдіре
 алмайды. Қарлағанмен
 масаның тілің кесіп а-
 ған бізбен жалаң, оны
 жетекші балады. Сон-
 да күйрәтәгә кесіп жібереді.

Күтілетін нәтиже

Жеңіс

Жаңыртады; Жасалған пен жалаңдағы туралы.

Түсінеді; Күстардағы тіршілік бірмасын.

Қолданады; Ертегінің мазмұнын айтып береді.

19.12.2019. Вариативтік компонент
Таджикстан; Шамадан ертегісі

Мақсаты. Мәтінді түсіну, көкейістер
түсінісі, мәнімен беру. Еңбек сүйіспеншілік
тәрбиесі, бір-біріне ұжымдық көмектесу
көрнекілігі: Шамадан ертегісімен ұзінді сурет

құзімет кезіндегі	Тәрбиесінің құзіметі	Бағалар құзіметі
мотива- циялық	мәтіндік шеңбері: Бағалар бір шеңберге тұтасып бір-біріне жарнама тәсілмен сөздер айтады.	Деміс сөз Бағалар
қозғаушы- лық	Бағалар алаңданып ұяна- ды. Бағалар бұл іс пен сөздерге шамадан ерте- гісімен айттың бергенін Тәрбиесі ертегісі Бағаларға түсінікті түсінісі бағалар берді. -Бағалар айтқандарын шамаданнан түсі- нанді.	Қосымша Бағалар
Мәні дағдарушы сүйеніс.	Шамадан кім өсірген. еді Бағалар Шамадан ертегісімен рәсім болып бағалар. серіткі сәті.	Ата
	Баға баға бағалар бағаларға бағалар. Көрі бағы қозғалды Бағалар да бағалар.	қолд сөздер айтады
	Ертегіні бағалар 5-6 рет қайталап сөйлемейді. сөйлемей бағалар алаңдана маңа- паттады.	Қосымша көрініс
жетекші жанды		таңсыр орын

Жүзіметін нәтиже
жаңыртады; қыс мерзімі құбылыста
түсінеді; Бірлік түсі береке екенін
қолданады; Көрнекілікті тигізді
қолданады.

26.12.2019 ж.

Вариативтік компонент.

Тақырыбы: Чи аю ертегісі.

Мақсаты: Балаларға диалогта жануарлардың тіршілігін кеңінен түсінісіру. Ертегіні мұқият тыңдап, мазмұнын айтуға үйрету.

Қозмет кезеңдері

Тәрбиешінің қозметі

Балалар қозметі.

Мотивациялық қозғалыс.

Бізге өткен заманда мама деген сөз болғаны. Ол диалогта ағасын қалықты. Диалогта келе жатса ол-данан бір үй жасап-ты. Чиіс кірсе ешкім жоқ екен. Жәймен ешкіріге кіріпті. Белмеді Чиіс керуест тұр екен. Чиіс керуестте Чиіс жастау, кіші керуестте кіші жастау, ортаның керуестте орташа жастау, мама үстел үстіндегі қаманға көріпті, оның қарны сондай ашқан еді. Чиіс тақта Чиіс жасоу, орташа тастау, орташа жасоу, кіші тастау, кіші жасоу. Мама көп айлапты. Чиіс кімдікі екен деп. Сосын кіші тастау-тау қаманға алып ішіп қойыпты да, Чиіс-тан қалыпты. Чиіс-не диалогтан, аюлар орапты. Кіші аю қаманға кіші жеп қойған. Чиіс білмей қалды. Чиіс қараса керуестте кіші аю кіші тұр екен. Керуестке қараса Чиіс қызып жатар екен.

Балалар тәрбие-лігі мұқият тыңдады.

Ертегіні мұқият тыңдап түсінігін өзгеріс айтуға тәрбиә.

Сергіту жаттығуы жасайды.

Неме аю бар екенін айтады.

Балалар сұрақтарға жауап береді.

Қызыл жәймен.

Сұрақ: Чиіс

Жауаптады: Аюдың қандай жануар екенін.

Түсінеді: Мама келіктен ағасын жүргенін.

Қалдырады: Ертегі мазмұнын айтады.

Диалогта түсінік
іздеуші.

Жетекші жөндеуші.

2.01.2020 к. Баримативтик компонент
Шагарыбы: Жалдау даан

максаты: Балаларды экзексирингитикке
тәрбиелесу Жалдауларды пен тасба
баска жакын касиеттерден адрас
болуға. Фирету. Достарына Ширин
ди болуға байланы.
Корнекилик; қойнык жәе сөздік суреті

құзімет
кезездері

Тәрбиелесуін құзіметі

Балалар
құзіметі

Мотива-
циялар
қозғалыс-
лар.

Маттиқ иазері
Мейірімді балалар
Бирей де даналар
Жалдауларда біз адрас
Балаларды сәлемет
Бүгінгі бірін қиреткі
Тәрбиелесу аламыз
Біз, төртінгі, біздеріміз
Балалар

Мейірім
тур

қолдан
айта

Құзіметі
қозғалыс-
лар

Балалар бүгін мен
сөздік "Жалдау
қойн" туралы сөте-
гіні оқып адрас
Сөздік тәрбиелесу
Маттиқ сөздік Жалдау
Жалдау сөздік туралы
Бүгін екен құзіметі
Сөздік жакын қореді
Ол қандай дама қанры

жалдау

"қойн"

Балалар неге ана-
сының айтқанын
жалдауларда
қойн дұрыс жалады
Ол жалдаулар
Жалдау әдет екен
Балалар

Ол жалдау
балдау
жас

Жетекші
жөндеуші

Сөздік сөзін оқып
Балалар қойнға
құзімет ескіреді
Тәрбиелесу Балалар
де мақтан жады-
тады.

тапсырма
ны оқып
дайды

Құзіметін нәтиже

Жалдау туралы; Мейірімділік пен экзексирингитик
қасиеттерін.

Түзінеді; Жалдаулардың қойн жалама
қасиет екенін түзінеді.

Қолданады; Корнекилікті оқып, қолдау

09.01.2020 ж. Вариативтік компонент.

Тақырыбы: Аяла.

Мақсаты: Балаларға ертегінің ма-
нискон түсіндіру және өз ба-
тырынша айтқан беруге үйрету.
жандарлардың бір-біріне көрсеткен қамса-
тыры жасайды түсіндіру
Көрнекілігі: Картка, қоян және кірпінің айнамау
суреттері.

Қозмет
кезездері

Тәрбиешінің қозметі

Бала қозметі.

Мотива-
циялық
қозтаушы.

Қоқыр кез мезгілі еді.
Аялашты жапарайта.
Ног түсіп тек жа-
байы аяла аташа-
ның қасында жалғыз
аяла қаларта.
Оса кезде жүрген қоян
аялаң бауған
қалада. Мұқа ба-
лай аула болады.
Аяла өте биікті,
сеірін және аямай
сон. Шарша бұта-
жыда отортан қа-
зиргі қарта қоян
қолында сарттай
күріп отырды. Қар-
қары оқа көріп
қоян қарта-қарта ма-
ған аялаң алаң
беріп дейді. Қарта
аташ басона ұшап
барып, аялаң ұшап
алады. Бірақ аяла
ног түсісімен қарлаң
ұстап аялай жерге
түсіріп алады. Рахмет
сатын қарта дейді де ая-
лаң жерден көтеріп
болады. Аяла қолымен
қолымен шыртай жүріп
жөнеледі. Қай қалай деп
отырса кірпінің үстіне ая-
ла қадамы қаларта.

Тәрбиеші-
ні
мұқият
тыңдайды.

Балалар
ертегіні
қозға
тақдайды.

Серіту
жасай-
тын
сұрадайды.

Жетекші
жондеуші

Бала-
лармен
сұрақ
қосады.

Күтілетін нәтиже.

Жандықты: Аялаңның не екенін

Түсінеді: қолмақ сұрады.

Қолданады: Кірпінің әңгімесін.

Тек: 2/2

16.01.2020 Вариативтік ролепокет

Тазыробы: Түркі мен елкі.

Мақсаты: Балаларды эдгтілікке үйрету, өтірік айтпау керек, достарын көпестілеу керек.

Қорықпай, ертегіден ұзінді суреттер
Қызымет кезеңдері Тәрбиешінің қызыметі Баланың қызыметі

Мотивация -
лыс
қозғалыс -
лыс
Маттық шеңбері
Мейірілді балалар
Өнерлі де даналар
Жалғандықтан біз алау
Бойымызды салалар
Түркі бізін үйреткен
Тәрбиеші ақалар
Біз тәртіпті, біз эдгті
Балалар

Қызығатындары
Қызығушы

- Бір түркі жартып келе
жатып терек алаңға
құлап кетіпті. Түркі
қанша эрекет жаса-
са да алаңнан шыға
алмапты. Соңын
тұрғанда бір сүзден
мәңден тұрған елкі
келіп қалыпты. Елкі
түркіден: О алаңда
не істеп отырсың деп
сұрапты. Сонда түркі:
Алаңның іші
салқын жайып екен
депалар жатырмын
дейді. Келсеңде салқын
жерде жатып депалар
айт дейді. Түркінің
өтірігіне сенген алаң
елкі алаңға өкіріп
түседі. Оу түркі
елкінің бална шығып
жартып алаңнан шыға
төнемеді.
Алаң елкі түркіге
алаңның алаңы
мәңде қалып қалды.

Жетекші
жөндеуші
Балалар
мен
сұрап
жауап

Қызыметі нәтиже:

Жауырту Балаларды мейірілді болуға
үйрету,

Түсінеді: Түркі оу.

Қалғандар: Қорықпай қарап ертегіне
айтады.

23. 01. 2020ж. Вариативтік компонент.

Тақырыбы: Түркі.

Мақсаты: Ертегіні мұқият тоңдап
көрнекілігі: Ертегіден ұғінді суреттер.

Қозмет кездері: Тәрбиешінің қозметі Бала қозметі.

Мотива-
циялық
қозғау-
шылық.

Шаттоқ шеңбері:
Аппақ құмыс бар әлем
Золоталық шанамен.
Тортайлар тоқ киеді.
Аз беттен сүйеді.
Жаналар аң бар бала
Тұрғызалық аз бала.

Тәрби-
ешімен
бері
шаттоқ
шеңбері
орталық-
да.

Ұғымдастырушы

ізденуші.

Ерте - ерте ертеде
түркі мен қолн Ер-
манды өмір сүрікті;
қолн сөзге құмар
екен. Аң түркі болса
өз құлағымен аңдар-
ды аңдап өмір
сүреді екен. Бір күні
түркі қолнды ал-
дыманды болды,
қолманды сөзді
жасалды болды.
Аң қолн ұзын құ-
лағыменен сөз
қолды да сөзін-сө-
кірді түркіден ба-
ла жасалды. Түркі
қолнды сөзінді
жасалды.

Тәрби-
ешіні
мұқият
тоңдады.

Мазмұн
айтуға
тарады.

Серік
жасал-
ған
орында.

Метод
жасаушы.

- Балалар айтқандары
ертегі сендерге ұнады.
- Ертегі қандай жануар-
лар жасалды екен.
- Түркі қолнды құлақ
жасалды алды ма?

Ий, ұнады.

Түркі мен
қолн.
Жоқ.

Құтілетін нәтиже.

Жақсы.

Жаңарту: Түркінің айлагері екенін.

Түсінеді: Сурет бойынша сюжет құрады.

Қолданады: Ертегіні мұқият тоңдай біледі.

06.02.2020 Вариативтің компонент

Тарыбын: Арыстан мен тымшан.
Мақсаты: Жігіттің ішкілікке, достыққа, мейірімі
Демікке тәрбиесіне
Көрнекілік: Ертегіден үзінді суреттер:

Қызығарыны
Қызығарыны

Тәрбиешінің қызығарыны

Бағалар
Қызығарыны

Мотивация
Мотивация

Маттық шеңбері:
Бама бама, бамамы
Брекиамамы, бамамы
Бүкі бама қызыққа
Бамамы де бамамы.

Бамамы Бүкі мен сен -
дерге арыстан мен
тымшан жаман ерте -
гіне біткен беремін.
Бір күні арыстан аңашың
сестенде тымшан, ұлыз -
тан жаман, бір тымшан
арыстанның үстіне
Әрі секіріп, бері секіріп
маңа беремін. Бүкімен
Аңашыңтан арыстан
тымшанды маң беріп
үстем аңашың. Саңа
тымшан арыстанға
мені жіберемін, менің
де саңан бір көмекшім
түсір депті. Бүкі сөзге
арыстан аңашың
күлем жіберіпті. Өзің
қимылдап білесің ма
ған көмектесемін депсің бе?
депті. Соған арыстан
күлем тымшанды боса -
тан жібереді.

Тәрбиеші
Мотивация
Тымшан

Жетекші
Жетекші

Бір күні аңашың ішінде
жүріп арыстан аңашы -
ның қорығын түсірді. Аңашың бамамы
менің аңашың. Дәуір -
ты сестің тымшан
күлем тәрбиесіне
арыстанды құтқарып
бамамы маңа таңды.

Жазықты: Мейірімділік пен достыққа.

Түсінеді: Жетекші бастау мейірімділік
қайырымды тәрбиесіне, көмектесу

Қолданады: Көрнекілік суретке қарап
ертегіне байланысты.

13. 02. 2020.

Вариативтік компонент

Тақырыбы: Қорғаз қоян.

Мақсаты: Мейірімділікке, қамқор -
болуға, достықты бағалауға үйрету.
Көрнекілік: Көпкішіз, түркішіз, қалдырдың
суреті.

қызымет
кезегдері

Тәрбиешінің қызметі

Балалар
жауабы

Мотивация -
лық
қозғаушылық

Маттиң ишүбері:
Қәне кей, бір - бірімізбен ашандасайық.
Армысың, Әсем!
Армысың, жарық күн!
Армысың аяулы Адам!
Армысың шешен досым.

жауабы
көтері.

Балалар бүгін мен сен -
дерге "Қорғаз қоян" таң -
ым ертегісін айтып беремін.
Бір қоян болса елге, ор -
ман ішінде кеш татса.
Аяулынан түркі ішкіл -
ты. Түркі: ау қоян
еріме жортып асы -
ғып қайда бар та -
тырсың депті.
Қымыс баян жатырмын деп -
ті қоян. Қоян шатап
қоян бол депті түркі.
Қоян қорықпай жан жортып
жүгіріп қымысқа қа -
шып кіреді.
Жүгіріп артыма түсе бер -
геннен ішеді қоян қоян
Жүгіріп бір селкемде
менен ешкім қорықпайды.
Бүгін жүргенің өзіңің жау -
ы деп сұра қарай жүгіре
жөнелді. Ой байында ой -
ың түркі қоян қоян
қоян үркіп қалады.
Сонда қоян менен де қорқа -
тын қоян бар өсем деп
қоян жау бақыт.
Ертегіні айтып беріп ба -
ларарда маған мадақтады.

ертегіні
шұғыл
тағдыр

Қызығатындары
ізденуі

Тетекші
жөндеуші.

Балалар
жауабы

Жауаптады: Ертегіні қайталап ай -
танда қызықтарды дүріс айту.
Түркі байының артыма
Түркі: Қорғаз қоян өзі екенін
қолданады: Суреттерді дүріс қайта -
ласты, ертегіні айтады.

20.02.20. Вариативтік компонент.

Тадырыбы: Мама мен аю.

Мақсаты: Тарқар бауыз чірету.

Көрнекілігі: Ертегінің үзінді суреттері.

Қызымет
кезіндегі

Тарқардың қызыметі

Бауыз
қызыметі

Мотивация
мен
қызығушы
лық

Маттық шебері:
Достарының барлығын
мен тақсы көрсетін
Алаңдағы арқылы
Жылқының беремін.
Сөйлемдеріме? Ғайыр-
лы күн!
Мама суретке қарақтар-
мын. Көзің суреті?
Дұрыс. Қазір мен сендерге
Аю мен Мама деген
ертегі халық ертегісін
оқып беремін.

орындайды

Аю

Қызығатынын
түсінді.

Тарқардың ертегіні
қызықты етіп, мәнер-
лен оқыды.
- Бауыз, ертегі қызық
екен ба!
Мама аюдан қалай
жұмысқа
Мама не пісірді?
Ата-әжесіне?
Тарқарыңдар

Себетке
жасырын
көріп аяқ
бәріміз.

Суреті сәтті.
Қорбаңдаған аюның
Ауылдағы көп екен
Терік-терік алаңы
Ғайымызға сыйымыз.

аюдан
Қорбаңда

Жетекші
жөндеуші

Ертегіні бауызарта
айтқанда, ертегі
айтқан бауызарды
мақтан мадақтайды.

Бауыз
жауабы

Жақыртада: Ертегіні бауызарта
мен бауызарта дауызарта.

Түсінеді: Аю орманда қалайтын жы-
лы ау екенін түсінеді.

Қолданады: Көрнекілікке қарап, қолданады.

27.02.20 Бариятивтік қампоянент
 Шахсаробын Түркі, қоян және әтеш.
 Мағары; Балаларды таңдартып, достыққа
 Қорнекілік: Ертегіден үзінді суреттер ^{үзінді}

Қызымет кезіндері	Тәрбиенің қызыметі	Балалар қызыметі
Мотивация- лық қозғаушылық	Шаттық шеңбері: Орнымыздан тұрамыз Мойнымызды бұрамыз Қолымызды көтеріп Мағарды ұрамыз Тәрбиені қоян, түркі және әтеш. ертегісі қоян береді. Оу түркі оу айсакер. Оу қоян мен әтештің балалы алды кетеді. Қоян қандай аз кені тақсы көреді. Қоянның зұмат қандай бұлады. Балаларға әтештің суретін көрсетеді. Әтеш қандай қызық - шығарды. Мағарға әтештің суре- ті қоянның суретін салады. Аргіту сәті Салпаз зұмат сур қоян өстің қайып сұғарды.	Шеңбері тұрады. дең бала- мыз деп қарыз сөздері қызық. қунары- у-у-у. қоян балалы секіреді

Жетекші жондығы	Балаларға ертегіні айтып, ертегіні сарналады. Тәрбиені балаларды мақтап мағартады.	Балалар шығарды.
--------------------	--	---------------------

Жақсы тады: Ертегіні қайталап айтады,
 сонымен бірге дұрыстады.
 Түсінеді: Ертегінің мағынасын ма-
 ғыналы түсінеді.
 Қолданады: Соңында қорнекілікпен
 ертегі ұрастырады.

05.03.2020 ж. Барша тивтік кампонент
Талаулар; Түрлер.

Мақсат: Түрлердің түрлерімен таныстыру.
Көркемілігі: Түрлердің түр-түрін алғашта білуге бау.
Түрлі-түсті әдемі түрлердің суреті.

Қолжет кезектері:	Тәрбиелілігі қолжеті	Талау қолжеті
мотива- циялық қозғалуы	Талауларға қолжеті ені қуыршақ келесі. Біреді нұң қолжеті түрлі бар. Тәрбиелілігі талауларға келесі қуыршақтар қолжеті түрлі суреттер. Ал еңкейі қуыршақтар түрлі қолжеті айт- та. Қуыршақтар бізден келесі сұрап келесі түр. Талаулар қуыршақ- тар бізге оқу қолжеті екенік екенік келесі түр. - Талаулар сендер қуыр- шаққа түрлі-түсті түрлерді түрліден бересің- дер ме? - Қуыршаққа түрлер түрліден бересің деп келесі. - Тәрбиелілігі талауларға келесі көрнекі суретке суреттер. - Талауларға түрліден түрлі көрсетеді. - Талаулар түрлісторон қадағалап отыру. - Еңкейі істеген түрліс- тарға алғашқы әдемілер қолжеті. - Біз түрлі немі түрліден? - Түрлі айтасыздар. - Тәрбиелілігі түрліден болғанда түрліден түрлі түрлі өрі әдемі еткі түрліден түрліден. - Келесі түрліден түрліден екенік сұрап, мадақтау.	Шаттық шеңбер жасауға Тәрбиелілігі мұғалім мұғалім Талаулар қуыршақ түрліден өтініш орындау Серіту жасау түрлі орындау Талаулар мен сұрап жасау

Қолжеті
түрліден
түрліден

жестері
жестері

Күтілетін нәтиже.

жестері: Түрлі-түсті түрлерді біледі.
Түрліден: Еңкейісден түрліден түрліден
қолжетісден оқу қолжетісден түрліден түрліден
жестері: Еңкейісден түрліден түрліден

05.03.2020ж. Вариативтік компонент.

Тақырыбы: Өгіз.

Мақсаты: Сөйлем құрау, ертегіні толқдан
 Көрнекілігі: ^{мазмұнын} сөйтуге ^{үйрету} ұйытқылар суреттері.

Қызымет кезеңдері	Тәрбиелік қызыметі	Баала қызыметі:
Мотивациялық қозғаушы	Маттаны шебері; Кел балалар күнсізін Күнкіменек тілемін Күнкі көңіл ашады. Күнін өмір сүретін.	маттаны шеберін сұрағайды.
Жиналғастарушы ізденуші.	Бізден өткен заманда Бір өгіз болыпты. Ол есек екен дос екен. Екеуі қарлы тойдоғу қийін бауға кіреді. Тойда қарлы тойдан есек ақорада, отан өгіз бағарлыа деседе Бағара береді. Есек- ті көрген баған есекті ұстап алып збек ұшына жүйме істемеді. Сосын соған етін жеп қояды. Өгіз есекті көріп бағу шынек шотан қайы жөкемеді. Содан бері бауға шот жүйе кірмейтін болыпты. Серіту сәтін орналасқан тұрайығы қолда белге қояды.	Тәрбие- лікті сұрағай тойдоғу. Ертегі мазмұнын сөйтуге толқсады. Серіту сәтін сұрағайды.
Жетекші жөндеуші	Өгіз тұралы бір сөйле барлыа бір. Түздер тағы балалар Түз-ші жабнап жанады. Ертегіні балаларға айтпағайды. Ертегіні айтқан берік бала- ларда мағтот, ма- ғайтоғайды.	Балалар жауабы:

Қызыметін нәтиже.

Жауап: Ж.

Жауаптады: Өгіз қандай жөндеу екенін біледі.

Түсінеді: Ертегі мазмұнын.

Қолданады: Ертегіні толқдайды.

12. 03. 20. Вариативтік компонент.

Тадирасы: Азында қоян.

Мақсаты: Балаларды зейінділікке тап-
қырында бару.

Жорнебілік: Ертегіне байланысты, сурет
(ақдар)

қоржет
кезеңдері

Тәрбиешінің қоржыны

Балла
қоржы

Мотивация
сөз
қоржыны
сөз.

Маттық шеңбері
Балла - балла балалар
Бақылауға барайық.
Қызы байы қоржында
Батамыз да балалар.

Маттық
шеңбері
орында

Қоржында торжыны
Беріңкі.

Балалар бұрын мен сендерге
"Азында қоян" ертегісін
оқып берелін. Ертегіні
мәнерлеп оқып берді.
- Ақ патшаның қандай
бәріне жарайды?
Арыстан кеше таң
қоржы?
Бүкіл сойтып өзін
таңдауға қоян,
қоржыдағы сурет ішін
арыстанның жүзегіне
ке барды.
Ақдардағы барында қоян.
ның атындағы
таң қоржы, түрлі
қоржыда.

Бастап
сурет. 10

қоржы

Ертіңу сәті:
Қоржы құлап, сур қоржы
сәтің қоржы сәтіңде
Балла - қоржы жерлерде
Нұрлы - ыңшыл сәтіңде
Қаран еді артында
Қызыл Бал қоржы

Қоржы
қоржы
Беріңкі

Жетекші
жондеуші

Көпте жатқан таппаулар
Көпте екен өзін.
Ертегіні балалар
қоржыда, мақал,
мақалда.

Балла
жауап

Қоржының нәтижесі.

Жауапты: Ертегіні дұрыс бағындауға
тиіс балаларды артында.

Нұсқа: Ертегінің таңдау қоржы
тұрады екенін.

Қоржыда: Ертегідегі жетекші сөздер
дұрыс қоржыда, ақтар.

Сурет: 10

19.03.2020 ж. Вариативтік компонент.

Тақырыбы: Бүз түркі.

Мақсаты: Балаларға ертегінің мазмұнын таныту, оның мағынасын түсіну.

Көрнекілігі: Ертегі кейіпкерлерінің суреттері.

Қызымет көрсеткіші	Тәрбиелік қызыметі	Бала қызыметі
Мотива- циялық қозғау- шылық	Жар екенде, жас екен. Балға отқан заманда бір түркіменен қазыр дос болыпты. Түркі қарна ашқан соң шалақтық шадай алмай жолда келе жатқан шалақты ар- басының алдына өзген болып жатқан алада. Оны шал өлді деп арабасқа салып алада. Үйіне барған соң шал оны са- райға тастай сала- ды. Ал түркі болса шалақты аулаған болыпты. Жер қарна молда, да арианта қайып кетеді. Қас- қырға құйратонда музға татып отыр- са, балық ұстай- сыз деп айдайды. Түркіге сенген бас- қар құйратон муз- ға балық отырса	Шаттық шайырын орындай- ды.
Ғылыми-тарихи ізденуші	Муз қатты қалыптатты. Қайы, балалар айтады. қарна бүгінгі ерте- гі сендерге ұнаған ма? Тәрбиелік балалар- ға ертегі тәжірибе түркі сұрақтар қозға. Жалпы қаты- ған бала-да мақталады	Тәрбие- лік мұқият тауыда Балалар ертегіні есуінен танып өз беттерін- ше айтуға тартылады.
Жетекші жөндеуші		Жа. Балалар жауабы.

Қызыметін нәтижесі.

Әлге: Жет

Жауапты: Түркі бүз екенін.

Түсінеді: Орман жануарлары екенін.

Қолданылады: Сөйлем құрап айтуға.